

Motion till riksdagen 2009/10: MJ6

av Tina Ehn m.fl. (mp, s, v)
med anledning av prop. 2009/10:155

Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att etappmålen normalt ska beslutas av riksdagen.
2. Riksdagen beslutar att generationsmålet ska vara: ”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, samtidigt som svensk miljö- och hälsopåverkan i andra länder minskar.”
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att generationsmålet strecksats om kretsloppen bör lyda ”kretsloppen är resurseffektiva och är på väg att befrias från farliga ämnen”.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att generationsmålet strecksats om konsumtionsmönstren bör lyda ”konsumtionsmönstren av varor och tjänster i Sverige orsakar minsta möjliga miljö- och hälsoproblem både i Sverige och utomlands”.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bedömningsgrunden för miljömålen inte ska ändras.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen 2011 bör lägga fram förslag till nya delmål och åtgärder och strategier.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Miljömålsrådet inte bör avvecklas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att miljörelsen bör erbjudas samma förutsättningar som näringslivet att tillsammans med myndigheterna föra dialoger kring miljömålen.

Fel! Okänt namn på

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra internationella regelverk så att handel och miljö blir ömsesidigt stödjande samt om skapandet av en jämnare spelplan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en strategi för att säkra ekosystemtjänster i Sverige.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö kvalitetsmålet Levande skogar.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning.

Inledning

Miljömålssystemet beslutades av riksdagen 1999. I systemet ingår att det regelbundet görs samlade fördjupade utvärderingar av arbetet med att nå målen. Den fördjupade utvärderingen görs av Miljömålsrådet, som består av generaldirektörerna för 15 centrala myndigheter samt representanter för kommuner, näringslivet och miljöförhållanden. Myndigheterna sorterar under olika departement, men samverkar för att ta fram gemensamma förslag till delmål och åtgärder. Utvärderingen och dess förslag tas således fram genom en ovanligt bred och grundlig beredningsprocess.

Miljömålsrådet presenterade sin senaste fördjupade utvärdering i mars 2008. Rådet konstaterade att dåvarande arbetstakt inte räcker för att nå flertalet av de delmål som satts upp som milstolpar på vägen till det generationsmål som lades fast 1999 – att lämna över ett samhälle till nästa generation där våra stora miljöproblem är lösta.

Rådet lade ett nästan heltäckande förslag på delmål och åtgärder för att intensifiera arbetet. För att understryka sitt huvudbudskap gav rådet sin rapport rubriken *Nu är det bråttom!*

I stället för att ta fram en proposition baserad på rådets förslag valde regeringen att tillsätta en utredning för att se över miljömålssystemet. Utredningen lade ett förslag till omfattande förändringar av systemets organisation, förändringar av generationsmålet, förändringar av miljömålets bedömningsgrunder med mera. Regeringen har nu lagt en proposition som i huvudsak baseras på utredningens förslag. Nya etappmål samt strategier och åtgärder för att nå målen skjuts på framtiden. Därmed har värdefull tid förlorats. Detta går stick i stäv med rådets budskap om att det är bråttom.

Sedan hösten 2006 har människors engagemang för miljöfrågor ökat kraftigt. Riksdagens och regeringens möjligheter att fatta viktiga miljöpolitiska beslut har varit större än på många år. Därför finner vi det särskilt beklagligt att regeringen inte presenterat en proposition baserad på förslagen i den för-

djupade utvärderingen och de synpunkter som lämnats under remissbehandlingen.

En styrka i miljömålssystemet har varit en struktur, helhetssyn och kontinuitet – viktiga egenskaper för att nå ett ambitiöst långsiktigt mål. Regeringens förslag till organisationsförändringar innebär en allvarlig försvagning av just de egenskaperna, och därmed möjligheten att nå målet.

Vi rödgröna har en annan syn på orsakerna till den bristande måluppfyllelsen. Bristen på aktiva åtgärder och låg prioritering av miljöpolitiken från regeringen har bidragit till att miljömålsarbetet har tappat fart. Regeringens val att i stället för att ta ställning till Miljömålsrådets förslag tillsätta en ny utredning för att se över hela målstrukturen har ytterligare försvagat arbetet med miljömålen.

Etappmål

Regeringen föreslår att begreppet ”delmål” ersätts med ”etappmål”. ”Etappmål” är i många fall en mer korrekt benämning för målen så som de är formulerade. Regeringens förslag att använda benämningen ”etappmål” är bra.

Regeringen föreslår att huvudregeln ska vara att etappmålen beslutas av regeringen, och inte av riksdagen. Vi anser att en sådan ansvarsfördelning innebär en alltför stor skillnad mellan tidsperspektivet för måluppfyllelse (generationsmålet) och de styrmedel som riksdagen beslutar om och som har en kortsiktig verkan. Riksdagen bör också ta ansvar för att mer närliggande mål nås.

Vi rödgröna anser att huvudregeln bör vara att etappmålen beslutas av riksdagen. Detta skapar mer tyngd och större kontinuitet i arbetet. Det skapar också en större tydlighet och trygghet i myndigheternas och andra aktörers arbete. Vi instämmer med de många remissinstanserna som befarar att arbetet blir ryckigare och mer ostrukturerat om etappmålen inte beslutas av riksdagen. Regeringen ska kunna komplettera med ytterligare etappmål, till exempel i de fall där etappmålen behöver korrigeras alltför ofta för att hinna förankras i riksdagen.

Generationsmålet

Generationsmålet formulering

Regeringen föreslår att det övergripande målet bl.a. innebär att vi ska lösa våra miljöproblem *utan att orsaka ökade* miljö- och hälsoproblemen utanför Sveriges gränser.

Fel! Okänt namn på

Vi rödgröna anser att det är en otillräcklig målsättning. Målet bör vara att vi ska lösa våra miljöproblem, samtidigt som vårt bidrag till miljö- och hälso- problem utanför Sveriges gränser minskar. Vi anser att generationsmålet bör formuleras enligt följande:

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, *samtidigt som svensk miljö- och hälsopåverkan i andra länder minskar.*”

Generationsmålet strecksatser

Kretsloppen

Regeringen föreslår en strecksats som lyder ”kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen”.

Vi anser att strecksatsen bör lyda ”kretsloppen är resurseffektiva *och är på väg att befrias från farliga ämnen*”.

Uttrycket ”så långt som möjligt” kan relateras till ekonomi, teknik, miljö m.m. och är alltför diffust.

Konsumtionsmönstren

Regeringen föreslår en strecksats som lyder ”konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt”. Vi anser att det är lämpligt att markera den internationella aspekten i denna strecksats. Det gör utredningen i sitt förslag.

Vi anser att strecksatsen bör lyda ”konsumtionsmönstren av varor och tjänster *i Sverige orsakar minsta möjliga miljö- och hälsoproblem både i Sverige och utomlands*”.

Förändrad bedömningsgrund

Ett viktigt syfte med miljömålssystemet var att skapa ett målstyrt system för att åtgärda de stora miljöproblemen. En av de stora styrkorna i miljömålsarbetet är i dag den tydliga kopplingen till miljötillståndet. Detta ger en konsekvent uppföljning och innebär att arbetet vilar på naturvetenskaplig grund.

Regeringen föreslår att bedömningsgrunden för när ett mål ska anses vara nått ska ändras. I stället för att utgå ifrån tillståndet i miljön ska målet anses vara nått om ”förutsättningar för att nå” tillståndet i miljön finns. Regeringens förslag undergräver en av de viktigaste principerna för miljömålsarbetet. Vi vill betona att det tydligt måste framgå att arbetet med miljö kvalitetsmålen ska utgå från vad naturen tål och utifrån bästa vetenskapliga forskning. Att ta hänsyn till vad (en för tillfället) sittande regering bedömer som samhällsekonomiskt realistiskt är att fjärma sig långt från miljömålssystemets ursprungliga intentioner. Regeringens förslag ger också en möjlighet att förskjuta åtgärder i tid.

Fel! Okänt namn på

Regeringens förslag till ändrad bedömningsgrund bidrar till ändrade bedömningar för miljömålen *Frisk luft*, *Bara naturlig försurning*, *Ingen övergödning*, *Hav i balans samt levande kust och skärgård* och *Levande skogar*. Propositionens redogörelse för den ändrade bedömningen av respektive mål är mycket vaga och översiktliga. De tyder på att ändringen öppnar för mer godtycke och hypoteser. Till exempel verkar man ta ut vinsterna av åtgärdsprogram för miljö kvalitetsnormer av vattendirektivet i förskott, trots att erfarenheterna av åtgärdsprogrammen för att klara EU:s luftdirektiv knappast motiverar detta.

Vi rödgröna anser att bedömningsgrunden för miljömålen inte ska ändras.

Generationsmålets tidsperiod

Miljömålsutredningen föreslog att tidsperioden fastställs till 2025. Enligt praxis har året 2020 använts som målår för generationsmålet. Regeringen anser att detta ”kan med fördel användas även fortsättningsvis”. Vi rödgröna anser att 2020 ska användas som målår även i fortsättningen.

Etappmålen och infasning av det nya systemet

Regeringen föreslår ett nytt system för att ta fram förslag till delmål/etappmål, strategier och åtgärder (se nedan). Regeringen kritiserar de nuvarande delmålen för att de är kopplade till enskilda miljömål och anger detta som skäl till att inte effektiva åtgärder, som bidrar till att nå flera miljö kvalitetsmål, utvecklats tillräckligt mycket. Regeringen konstaterar samtidigt att flertalet av nuvarande delmål är av karaktären etappmål (s. 34). Regeringen föreslår som tidigare nämnts att delmålen ersätts av etappmål.

Flertalet av de nuvarande delmålen avser perioden fram t.o.m. 2010. Miljömålsrådet föreslog 2008 i den fördjupade utvärderingen *Nu är det bråttom!* ett stort antal nya delmål avseende perioder efter 2010. Regeringen har nu presenterat en proposition utan förslag till nya delmål. Regeringen föreslår i stället att etappmål tas fram genom en helt ny organisation genom en parlamentarisk beredning. Regeringen ger en nyinrättad parlamentarisk beredning i uppdrag att ta fram förslag till etappmål och åtgärder på de utvalda områden som regeringen pekat ut. Beredningen ska ta fram förslag till etappmål, styrmedel och åtgärder i samverkan med myndigheter och i enlighet med regeringens direktiv.

Regeringen uppger att den avser att ge den parlamentariska beredningen som första uppdrag att ta fram förslag till en första uppsättning etappmål. Samtidigt föreslås att beredningen behandlar ett nytt etappmål för långsiktigt skydd av skogsmark med förtur. Detta illustrerar oklarheten om hur arbetet ska gå till. Förslag till strategier och åtgärder för att nå etappmålen kan förmodas komma vartefter. Det kommer med regeringens förslag att ta för lång

Fel! Okänt namn på

tid att få fram ett någorlunda heltäckande förslag till nya etappmål och strategier och åtgärder för att nå dessa.

Detta, i kombination med regeringens förslag om att etappmålen ska beslutas av regeringen, kommer att påtagligt försvaga systemets styreffekt. I samband med att miljömålssystemet antogs 1999 anförde Miljö- och jordbruksutskottet att det är delmålen snarare än de allmänt formulerade miljökvalitetsmålen som kommer att utgöra underlag för miljöpolitiska åtgärder och prioriteringar inom olika samhällssektorer. Så har också i stor utsträckning varit fallet.

Regeringen hade kunna undvika ett glapp genom att i samband med denna proposition föreslå nya delmål eller etappmål, samt strategier och åtgärder för att nå dessa, baserade på Miljömålsrådets förslag och remissinstansernas synpunkter. Då skulle myndigheterna och andra aktörer ha gällande etappmål att arbeta efter under tiden det nya systemet sätter sig. Genom att inte föreslå nya etappmål och åtgärder för att nå dessa förhalar regeringen miljöarbetet kraftigt. Detta går stick i stäv med budskapet i *Nu är det bråttom*.

Vi rödgröna delar Miljömålsrådets bedömning att det är bråttom att agera för att nå målen. Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till nya delmål eller etappmål, samt strategier och åtgärder för att nå dessa, baserat på Miljömålsrådets förslag och remissinstansernas synpunkter. Detta bör ske under 2011.

Miljömålssystemets organisation

Regeringen föreslår som nämnts en helt ny organisation för miljömålsarbetet. Miljömålsrådet läggs i praktiken ned. De flesta av dess uppgifter sprids på olika instanser. En viktig konsekvens är att Miljömålsrådets stående uppdrag att vart fjärde år ta fram ett samlat förslag till nya delmål och åtgärder för att nå målen försvinner.

Regeringen vill i stället inrätta en parlamentarisk beredning, ett forum för myndighetschefer, och en myndighetsgemensam samverkansgrupp för miljömålsuppföljningen.

Det rådgivande forum med myndighetschefer som regeringen föreslår ska ha till uppgift att ge råd till miljöministern. Regeringen skriver att detta forum kommer att kunna bevara och utveckla den myndighetssamverkan som miljömålsystemet har bidragit till. Regeringen skriver också att detta även kommer att öppna för ökad delaktighet för icke-statliga aktörer. Vi tror att det är precis tvärtom.

Vi noterar att detta forum saknar vissa viktiga aktörer: näringslivet, kommunerna och miljörelsen. Dessa bereds i stället plats i en ny samverkansgrupp för miljömålsuppföljningen som Naturvårdsverket ska inrätta. Uppdraget blir dock mycket begränsat jämfört med Miljömålsrådets. Organisationerna hamnar därmed utanför arbetet med att ta fram förslag till etappmål, och strategier och åtgärder för att nå målen.

Fel! Okänt namn på

Regeringen föreslår att Naturvårdsverket, tillsammans med en samverkansgrupp med företrädare för myndigheter, kommuner och organisationer, tar fram en årlig uppföljning av arbetet för att nå miljömålen. Man ska också ta fram en fördjupad utvärdering vart fjärde år.

Regeringen skiljer således på å ena sidan den fördjupade utvärderingen och å andra sidan förslag till etappmål som behövs för att nå generationsmålet och strategier, styrmedel och åtgärder för att nå målen. Den fördjupade utvärderingen ska tas fram samlat, regelbundet och med automatik. Förslagen till etappmål, strategier, styrmedel och åtgärder ska tas fram punktvis och ad hoc. Detta är djupt olyckligt och står i strid med den struktur, stabilitet, långsiktighet och kontinuitet som krävs för det stora långtidsprojektet att nå miljömålen. Risken är överhängande att detta fragmentariska angreppssätt leder till en återgång till ett ostrukturerat och svåröverblickbart målsystem liknande vad Sverige hade före 1998 års miljömålsproposition.

Vi anser att det finns ett stort värde i att ett samlat förslag tas fram regelbundet i en bred process. Det nuvarande systemet borgar för att viktiga miljöfrågor inte hamnar mellan stolarna och att viktigt arbete inte avstannar för att mediernas eller miljörelsens uppmärksamhet för tillfället riktas på andra frågor. Det finns ingenting i den nuvarande ordningen som förhindrar en regering att lyfta fram något område och behandla det med förtur eller på annat sätt i särskild ordning. Så har t.ex. skett på klimatområdet.

Vi menar också att det är värdefullt att få fackmyndigheternas bedömning av vad som behövs för etappmål, strategier och åtgärder för att nå de övergripande miljömålen. Med dagens system läggs alla kort på bordet, det faktiska miljötillståndet visas upp och det finns en öppenhet kring vilka åtgärder som genomförs och vilka som inte genomförs.

Under de år som arbetet med miljömålen har bedrivits – och den bristande måluppfyllelsen har diskuterats – har Miljömålsrådets förslag till åtgärder sällan inneburit problem. Tvärtom; till en början förekom ofta kritik om att bristen på förslag försenade det politiska arbetet. Därför anser vi det mycket märkligt att regeringen föreslår att Miljömålsrådet läggs ned och att uppdraget att utforma förslag avskaffas.

Vi ställer oss positiva till att regeringen tillsätter en parlamentarisk beredning som mer långsiktigt, efter modell från Försvarsberedningen, bereder förslag till åtgärder och styrmedel. Den parlamentariska beredning som regeringen föreslår kan arbeta med mer övergripande frågor, med frågor som fordrar fördjupning eller med särskilt problematiska målkonflikter. Men denna beredning bör kunna arbeta betydligt mer effektivt om Miljömålsrådet får fortsätta att utveckla sina åtgärdsförslag. Miljömålsrådet har dessutom, genom sin sammansättning, goda möjligheter att utveckla sektorsövergripande förslag.

Vi rödgröna anser därför att Miljömålsrådet bör kvarstå. Rådet bör även i fortsättningen ha till uppgift att ansvara för årliga uppföljningar av miljömålen och att vart fjärde år ta fram en fördjupad utvärdering med förslag till nya etappmål samt strategier och åtgärder för att nå dessa. Regeringen bör se över den övriga arbetsfördelningen mellan rådet, myndigheterna och beredningen senast i samband med den miljömålsproposition som tidigare nämnts.

Fel! Okänt namn

Näringslivets och miljörelsens roll

Regeringen föreslår att "näringsliv och myndigheter bör i större utsträckning skapa nätverk och forum för dialoger kring miljömålen". Miljörelsens roll begränsas till att "kommunicera miljöfrågorna som en del i arbetet för en hållbar utveckling". Regeringen lägger särskild vikt vid miljörelsens roll att göra naturinventeringar och informera konsumenterna.

Vi rödgröna anser att miljörelsen spelar en viktig roll för att utforma politiken, såväl genom dess opinionsbildning som genom dess konkreta förslag. Miljörelsen bör ges samma förutsättningar som näringslivet att tillsammans med myndigheterna skapa nätverk och forum för dialoger kring miljömålen.

Internationell miljöpolitik och Sveriges miljöpåverkan utanför landets gränser

Det är viktigt att uppmärksamma hur konsumtion, produktion, handel, bistånd och olika beslut i vårt land påverkar miljön i andra länder.

I frånvaro av minimiregler för miljöskydd riskerar ökad handel att leda till miljödumpling och export av miljöpåverkan.

Nuvarande spelregler för den internationella handeln skapar en olycklig och onödig konflikt mellan handel och miljö. Detta hämmar också miljöpolitikens utveckling både nationellt och internationellt.

Regeringen beskriver nationella miljömärkningssystem som ett problem och anser att miljön inte får användas som skäl för att införa eller bibehålla några handelsbegränsningar. Denna inställning innebär att regeringen förstärker konflikten mellan handel och miljö.

Vi rödgröna menar att Sverige bör agera för att internationella regelverk ändras så att handel och miljö blir ömsesidigt stödjande. Länder som skärper miljökraven på produktionen av vissa varor bör också ha möjlighet att skapa en jämnare spelplan genom att t.ex. ställa miljökrav också på import av samma varor eller ställa krav på information till konsumenterna (t.ex. ursprungsmärkning). Samtidigt får inte miljöpolitiken användas i protektionistiska syften för att exempelvis stänga ute varor från fattiga länder.

Ekosystemtjänster

Regeringen anför att en strategi för att synliggöra värdet av ekosystemtjänster bör utvecklas. Det är bra, men otillräckligt.

Vi rödgröna anser att regeringen bör ta fram en strategi för att säkra ekosystemtjänster i Sverige. I strategin bör bl.a. ingå program för att utbilda offentliga beslutsfattare om hur man för in hänsyn till ekosystemtjänster i det

lokala, regionala och nationella beslutsfattandet samt utveckling av ekonomiska styrmedel för att främja ekosystemtjänster.

Närmare om konkreta miljömål

Av tidsskäl avstår vi från att ta ställning till flertalet av regeringens förslag och bedömningar rörande de konkreta miljömålen. Här följer en genomgång av tre exempel på regeringens förslag och presentation av eventuella åtgärder samt bedömning av måluppfyllelse. Olyckligtvis presenteras inte regeringens föreslagna åtgärder till att uppnå miljö kvalitetsmålen i denna proposition. I stället har regeringen valt att hänvisa till tidigare lagda och kommande propositioner. Detta försvårar möjligheten till såväl översyn som uppföljning.

Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö

Regeringen föreslår en förändring av miljö kvalitetsmålet lydelse. Den tidigare formuleringen lyder:

Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Regeringens förslag till ny formulering lyder:

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbara. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

Denna omformulering öppnar för en ambitionssänkning. Formuleringen att halterna av naturfrämmande ämnen är "nära noll" samt att ämnenas påverkan på människa och ekosystem är "försumbara" är vag och oprecis. Miljö målen ska enligt vår mening vara satta efter vetenskapliga fakta om vad som krävs för att nå ett tydligt miljö förbättrande mål. En vag och oprecis formulering försvårar ett konstruktivt arbete.

Regeringen verkar ha gjort en liknande analys om delar av målets otydlighet, varför man avser att återkomma med närmare precisering av innebörden av miljö kvalitetsmålet och planerar en översyn av målet. Det är olyckligt att miljö målsarbetet i och med detta fördröjs ytterligare.

Regeringen delar Miljö målsrådets bedömning att miljö målet Giftfri miljö är mycket svårt eller inte möjligt att nå till 2020 även om ytterligare åtgärder sätts in. Anledningar till detta är enligt regeringen bl.a. naturens långsamma återhämtningsförmåga, internationell påverkan samt kunskapsbrist.

Någon översikt över konkreta åtgärder presenteras inte i propositionen. Däremot hänvisar man till tidigare lagda samt kommande propositioner. Även

Fel! Okänt namn på

här är det olyckligt att regeringen inte förmår att ge en bättre helhetsbild av miljömålsarbetet.

Miljökvalitetsmålet Levande skogar

Miljömålets lydelse förändras inte.

Regeringen anser att beslutade och föreslagna åtgärder samt den förändrade bedömningsgrunden innebär att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå det övergripande målet – om ytterligare omfattande åtgärder vidtas. Dessvärre presenteras inte några sådana åtgärder här. Däremot hänvisar regeringen till redan lagda propositioner.

De nämnda propositionerna innehåller dock även åtgärder som inneburit steg i fel riktning för miljö- och naturvården. Vi rödgröna ser en tydlig prioritering från regeringens sida på produktionsmålet och bristande satsningar på det enligt skogsvårdslagen jämställda miljömålet.

Delmålen

Enligt delmålet för långsiktigt skydd av skogsmark ska 400 000 ha skyddsvärd skogsmark nedanför den fjällnära gränsen få formellt skydd, jämfört med 1998. Därutöver förväntas ytterligare 500 000 ha skyddsvärd skogsmark avsättas av skogsägarna. Totalt blir det 900 000 ha.

Regeringen redovisar i propositionen sin uppfattning att beslutade och föreslagna åtgärder samt den förändrade bedömningsgrunden innebär att det vid slutet av 2010 kommer att finnas förutsättningar för att delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark ska nås.

Regeringen har presenterat förslag som, när de genomförts full ut, bidrar till att de 400 000 ha produktiv skogsmark kommer att ha fått formellt skydd. Det är dock osäkert när besluten kommer att ha genomförts fullt ut.

Målet om 500 000 ha frivilligt skydd bedömdes tidigare ha nåtts. En avsevärd del av den skog som nu får formellt skydd utgörs av tidigare frivilligt avsatt skog. Det rör sig bl.a. om avsättningar hos Sveaskog som har högt skyddsvärde. Genom dessa överföringar har oklarheten om kvaliteten på de återstående frivilligt skyddade skogarna ökat.

I Miljömålsrådets fördjupade utvärdering föreslogs nya och reviderade delmål, däribland delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark. Det nya delmålet innebär ett formellt skydd av 1 600 000 ha produktiv skogsmark nedanför den fjällnära gränsen samt 1 000 000 ha frivilligt bevarande till år 2020.

Regeringen aviserar i stället som nämnts att den kommer att ge den nya parlamentariska beredningen i uppgift att ta fram beslutsunderlag för ett nytt etappmål för långsiktigt skydd av skogsmark. Det framgår inte ifall förslaget även ska innehålla förslag till strategier och åtgärder för att nå delmålet. Däremot anges att förslaget ska innehålla en konsekvensanalys som bl.a. redovisar samhällsekonomiska konsekvenser. En sådan analys bör även redovisa samhällsekonomiska konsekvenser av att inte nå det långsiktiga målet.

Miljökvalitetsmålet Ingen övergödning

Miljökvalitetsmålet kvarstår i nuvarande lydelse, vissa förändringar av preciseringarna görs. Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljömålet om ytterligare åtgärder vidtas. Detta beror dels på redan fattade beslut om viktiga åtgärder, dels på att bedömningsgrunden har ändrats. Regeringen hänvisar bl.a. till EU:s luftvårdsstrategi, Helcoms aktionsplan för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, BSAP) och ramdirektivet för vatten och dess åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer.

Regeringen gör också bedömningen av de fyra delmålen, varav tre kräver ytterligare åtgärder. Delmålet om ammoniak är uppnått. Delmålet om utsläpp av kväveoxider behandlas tillsammans med motsvarande delmål under miljökvalitetsmålet *Bara naturlig försurning*, varför det inte tas upp här.

Utsläppen av fosfor och kväve är ett mycket stort problem där omfattande åtgärder krävs. Regeringen delar Miljömålsrådets bedömning om att delmålen inte kommer att nås. I Miljömålsrådets förslag till nya och reviderade miljömål föreslås nya delmål i enlighet med Helcoms preliminära bördefördelning.

Naturvårdsverket redovisade i juli 2009 en åtgärdsplan för att klara Sveriges beting i BSAP. I rapporten presenteras en mängd olika förslag på åtgärder. Det största och mest kostsamma problemet är övergödningen, vilken beräknas stå för 90 % av kostnaderna. För att klara det nationella betinget ska utsläppen av fosfor minska med 290 ton och utsläppen av kväve med 21 000 ton till Östersjön, Öresund och Kattegatt. Med de redovisade förslagen beräknas utsläppen kunna minska med 15 400 ton kväve och 170 ton fosfor.

De satsningar som regeringen presenterade i sin havspolitiska proposition var välkomna men räcker dessvärre inte. Större satsningar måste till. Regeringen har valt att inte redogöra för vilka åtgärder man avser att vidta i denna proposition. Den hänvisar i stället till en kommande havsmiljöskrivelse. Denna ska läggas senare i vår i stället för den havsmiljöproposition som enligt tidigare uppgifter skulle ha lagts till riksdagen samtidigt som denna miljömålsproposition.

Stockholm den 14 april 2010

Tina Ehn (mp)

Anders Ygeman (s)

Bo Bernhardsson (s)

Jan-Olof Larsson (s)

Carina Ohlsson (s)

Ann-Kristine Johansson (s)

Wiwi-Anne Johansson (v)